

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 12 kwietnia 2018 r.

Poz. 378

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

**w sprawie wdrażania Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego
na lata 2014–2021 pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Islandii,
Księstwem Liechtensteinu i Królestwem Norwegii**

Przekład

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

W SPRAWIE WDRAŻANIA MECHANIZMU FINANSOWEGO EOG

NA LATA 2014-2021

pomiędzy

ISLANDIA,

KSIĘSTWEM LIECHTENSTEINU,

KRÓLESTWEM NORWEGII,

zwanymi dalej „Państwami-Darczyńcami”

a

RZECZYPOSPOLITĄ POLSKĄ,

zwaną dalej „Państwem-Beneficjentem”

zwanymi dalej łącznie „Stronami”,

ZWAŻYWSZY, że Protokół 38c do Umowy o EOG, włączony do Umowy o EOG za pośrednictwem Umowy pomiędzy Unią Europejską, Islandią, Księstwem Liechtensteinu oraz Królestwem Norwegii w sprawie Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 ustanawia mechanizm finansowy (zwany dalej „Mechanizmem Finansowym EOG 2014-2021”), poprzez który Państwa-Darczyńcy przyczyniać się będą do zmniejszania różnic gospodarczych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego;

ZWAŻYWSZY, że Mechanizm Finansowy EOG 2014-2021 ma na celu umocnić stosunki pomiędzy Państwami-Darczyńcami a Państwem-Beneficjentem, ku obopólnej korzyści ich mieszkańców;

ZWAŻYWSZY, że decyzją Stałego Komitetu Państwa EFTA Nr 2/2016/SC z 2 czerwca 2016 r. Państwa-Darczyńcy upoważniły Komitet Mechanizmu Finansowego EOG, ustanowiony na podstawie decyzji Stałego Komitetu Państw EFTA Nr 4/2004/SC z dnia 3 czerwca 2004 r., do zarządzania Mechanizmem Finansowym EOG 2014-2021;

ZWAŻYWSZY, że wzmocniona współpraca pomiędzy Państwami-Darczyńcami a Państwem-Beneficjentem będzie przyczyniać się do zapewnienia stabilnej, spokojnej i dostatniej Europy, opartej na dobrym rządzeniu, instytucjach demokratycznych, praworządności, poszanowaniu praw człowieka i zrównoważonym rozwoju;

ZWAŻYWSZY, że Strony zgodziły się na ustanowienie ram współpracy w celu zapewnienia skutecznego wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021;

UZGODNIŁY, co następuje:

Artykuł 1

Cele

1. Główne cele Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 obejmują przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmocnianie stosunków dwustronnych pomiędzy Państwami-Darczyńcami a Państwami-Beneficjentami poprzez przyznawanie pomocy finansowej w obszarach priorytetowych wymienionych w ust. 2. W związku z tym Strony niniejszego Memorandum of Understanding dołożą starań, aby wyłonić do finansowania takie programy, które przyczynią się do osiągnięcia tych celów.

2. Pomoc finansowa jest dostępna w następujących obszarach priorytetowych:

- (a) Innowacje, badania, edukacja i konkurencyjność;
- (b) Włączenie społeczne, zatrudnienie młodzieży i ograniczanie ubóstwa;
- (c) Środowisko naturalne, energia, zmiany klimatu i gospodarka niskoemisyjna;
- (d) Kultura, społeczeństwo obywatelskie, dobre zarządzanie, podstawowe prawa i wolności; oraz
- (e) Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne.

Artykuł 2

Ramy prawne

Niniejsze Memorandum of Understanding jest stosowane łącznie z następującymi dokumentami, które razem z niniejszym Memorandum of Understanding stanowią ramy prawne dla Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021:

- (a) Protokołem 38c do Umowy o EOG dotyczącym Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021;

- (b) Regulacjami w sprawie wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 (zwanymi dalej „Regulacjami”) wydanymi przez Państwa-Darczyńców zgodnie z art. 10 ust. 5 Protokołu 38c;
- (c) umowami w sprawie programu, które będą zawierane dla każdego programu, oraz
- (d) wszelkimi wytycznymi przyjętymi przez Komitet Mechanizmu Finansowego zgodnie z Regulacjami.

Artykuł 3

Ramy finansowe

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 Protokołu 38c, łączna kwota wsparcia finansowego wynosi 1 548,1 milionów euro, w rocznych transzach w wysokości 221,16 milionów euro w okresie od 1 maja 2014 r. do 30 kwietnia 2021 r. włącznie.
2. Zgodnie z art. 6 Protokołu 38c, w okresie o którym mowa w ust. 1, Państwu-Beneficjentowi udostępniona zostanie łączna kwota 397 800 000 euro.
3. Zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. b Protokołu 38c, 10% łącznej kwoty, o której mowa w ust. 2, wyodrębnia się na funduszu na rzecz wspierania społeczeństwa obywatelskiego.
4. Zgodnie z art. 10 ust. 4 Protokołu 38c oraz art. 1.9 Regulacji, koszty zarządzania Państw-Darczyńców pokryte będą z łącznej kwoty przedstawionej powyżej. Dalsze postanowienia w tym zakresie zostały określone w Regulacjach. Kwota netto alokacji, która zostanie przyznana Państwu-Beneficjentowi wynosi 367 965 000 euro.

Artykuł 4

Zakres funkcji i obowiązków

1. Państwa-Darczyńcy udostępnią środki finansowe na programy kwalifikujące się do wsparcia zaproponowane przez Państwo-Beneficjenta i zatwierdzone przez KMF w ramach obszarów priorytetowych wymienionych w art. 3 ust. 1 Protokołu 38c oraz obszarów programowych określonych w Załączniku do Protokołu 38c. Państwa-Darczyńcy i Państwo-Beneficjent współpracują przy przygotowaniu koncepcji programu, określającej zakres i planowane rezultaty każdego programu.
2. Państwo-Beneficjent zapewni pełne współfinansowanie programów, które otrzymują wsparcie w ramach Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 zgodnie z Załącznikiem B i umowami w sprawie programu.
3. KMF zarządza Mechanizmem Finansowym EOG 2014-2021 i podejmuje decyzje o przyznaniu pomocy finansowej na rzecz programów zgodnie z Regulacjami.
4. KMF jest wspierany przez Biuro Mechanizmów Finansowych (zwane dalej „BMF”). BMF będzie odpowiedzialne za bieżące działania podejmowane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 oraz pełni rolę punktu kontaktowego.

Artykuł 5

Wyznaczenie instytucji odpowiedzialnych

Państwo-Beneficjent upoważnia Krajowy Punkt Kontaktowy do działania w jego imieniu. Krajowy Punkt Kontaktowy ponosi całkowitą odpowiedzialność za osiągnięcie celów wyznaczonych dla Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 oraz za realizację Mechanizmu Finansowego EOG 2014-

2021 w Państwie-Beneficjencie zgodnie z Regulacjami. W Załączniku A wskazano, zgodnie z art. 5.2 Regulacji, instytucje pełniące funkcje Krajowego Punktu Kontaktowego, Instytucji Certyfikującej, Instytucji Audytu oraz Instytucji ds. Nieprawidłowości.

Artykuł 6

Wieloletnie ramy programowe

1. Zgodnie z art. 2.5 Regulacji Strony uzgodniły ramy wdrażania składające się z następujących aspektów finansowych i merytorycznych:

- (a) listy uzgodnionych programów i wkładu finansowego w ramach Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 według programów;
- (b) wykazu programów, ich celów, ich głównych obszarów tematycznych, o ile dotyczy, poziomu dofinansowania programów, dwustronnych celów, jak również wszelkich kwestii szczególnych związanych z grupami docelowymi, obszarami geograficznymi i innymi kwestiami;
- (c) wykazu Operatorów Programów, o ile dotyczy;
- (d) wykazu partnerów programów z Państw-Darczyńców, o ile dotyczy;
- (e) wykazu międzynarodowych organizacji partnerskich, o ile dotyczy;
- (f) wykazu projektów predefiniowanych, które mają być uwzględnione w przedmiotowych programach.

2. Ramy wdrażania zostały przedstawione w Załączniku B.

Artykuł 7

Funduszu współpracy dwustronnej

Zgodnie z art. 4.6 Regulacji Państwo-Beneficjent wyodrębni środki w celu zacieśniania stosunków dwustronnych między Państwami-Darczyńcami i Państwem-Beneficjentem. Krajowy Punkt Kontaktowy zarządza wykorzystaniem Funduszu Współpracy Dwustronnej i powołuje Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej, zgodnie z art. 4.2 Regulacji.

Artykuł 8

Spotkania roczne

Zgodnie z art. 2.7 Regulacji, spotkania roczne będą organizowane z udziałem KMF i Krajowego Punktu Kontaktowego. Spotkania roczne umożliwią KMF i Krajowemu Punktowi Kontaktowemu zbadanie postępu we wdrażaniu Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 poczynionego w ostatnim okresie sprawozdawczym i uzgodnienie, jakie działania należy podjąć. Spotkanie roczne stanowi forum do dyskusji nad sprawami stanowiącymi przedmiot obustronnego zainteresowania.

Artykuł 9

Zmiana Załączników

Załączniki A i B mogą być zmieniane w drodze wymiany listów pomiędzy KMF i Krajowym Punktem Kontaktowym.

Artykuł 10

Kontrola i dostęp do informacji

KMF, Komisja Audytorów EFTA i ich przedstawiciele mają prawo do przeprowadzenia kontroli merytorycznej lub finansowej, koniecznej, ich zdaniem, do weryfikacji wypełniania warunków planowania, wdrażania i monitorowania programów i projektów, jak również wykorzystania środków. Państwo-Beneficjent zapewni wszelką konieczną pomoc, informacje i dokumentację.

Artykuł 11

Zasady Zarządzania

1. Niniejsze Memorandum of Understanding jest wdrażane pod każdym względem zgodnie z postanowieniami Regulacji wraz z późniejszymi ich zmianami.
2. Cele Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 będą realizowane w drodze bliskiej współpracy pomiędzy Państwami-Darczyńcami a Państwem-Beneficjentem. Strony zobowiązują się zachować najwyższy poziom przejrzystości, odpowiedzialności i efektywności kosztowej przy wdrażaniu Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021, jak też stosować zasady dobrego rządzenia, partnerstwa, i wielopoziomowego zarządzania, zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia płci i równego traktowania.
3. Państwo-Beneficjent podejmie aktywne działania w celu zapewnienia przestrzegania tych zasad na wszystkich poziomach wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021.
4. Nie później niż do dnia 31 grudnia 2020 roku, Strony niniejszego Memorandum of Understanding, dokonają przeglądu postępów we wdrażaniu niniejszego Memorandum of Understanding a następnie uzgodnią w stosownych przypadkach realokację w ramach i pomiędzy programami. Wnioski z przeglądu zostaną wzięte pod uwagę przez Krajowy Punkt Kontaktowy przy składaniu propozycji alokacji środków z rezerwy, o której mowa w art. 1.11 Regulacji.

Artykuł 12

Wejście w życie

Niniejsze Memorandum of Understanding wchodzi w życie w dniu następującym po dniu jego podpisania przez ostatnią ze Stron.

* * * * *

Niniejsze Memorandum of Understanding zostało podpisane w czterech egzemplarzach w języku angielskim.

Podpisane w Warszawie w dniu 20.12.2017

W imieniu Islandii

M. Eyjólfsson

Podpisane w Brukseli w dniu 18.12.2017

W imieniu Księstwa Liechtensteinu

S. Monauni-Tömördy

Podpisane w Warszawie w dniu 20.12.2017

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

J. Kwieciński

Podpisane w Warszawie w dniu 20.12.2017

W imieniu Królestwa Norwegii

M. B. Røsland

ZAŁĄCZNIK A**Krajowe struktury zarządzania i kontroli****1. Krajowy Punkt Kontaktowy**

Departament Programów Pomocowych w Ministerstwie Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej pełni funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego. Dyrektor Departamentu Programów Pomocowych pełni funkcję Kierującego Krajowym Punktem Kontaktowym.

Krajowy Punkt Kontaktowy jest bezpośrednio podporządkowany Podsekretarzowi Stanu odpowiedzialnemu za wdrażanie Mechanizmów Finansowych EOG i Norweskiego. Podsekretarz Stanu podlega bezpośrednio Ministrowi Rozwoju.

Zakres funkcji i obowiązków Krajowego Punktu Kontaktowego został określony w Regulacjach, w szczególności w art. 5.3.

2. Instytucja Certyfikująca

Wydział Monitorowania w Departamencie Programów Pomocowych w Ministerstwie Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej (Krajowy Punkt Kontaktowy) pełni funkcję Instytucji Certyfikującej. Naczelnik Wydziału Monitorowania pełni funkcję Kierującego Instytucją Certyfikującą.

Wydział Monitorowania działający jak Instytucja Certyfikująca jest bezpośrednio podporządkowany Podsekretarzowi Stanu odpowiedzialnemu za wdrażanie Mechanizmów Finansowych EOG i Norweskiego. Podsekretarz Stanu podlega bezpośrednio Ministrowi Rozwoju.

W przypadku gdy Krajowy Punkt Kontaktowy przyjmie rolę Operatora Programu dla jednego lub więcej programów, Departament Certyfikacji i Desygnacji w Ministerstwie Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej pełni funkcję Instytucji Certyfikującej.

Kierującym Instytucją Certyfikującą jest Dyrektor Departamentu Certyfikacji i Desygnacji. Dyrektor Departamentu Certyfikacji i Desygnacji podlega bezpośrednio Dyrektorowi Generalnemu Ministerstwa Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej.

Krajowy Punkt Kontaktowy zapewni należyte funkcjonalne rozdzielnie funkcji związanych z płatnościami od innych funkcji Krajowego Punktu Kontaktowego jak również, że certyfikacja wykonywana przez niego w ramach obowiązków Instytucji Certyfikującej, będzie w pełni zgodna z art. 5.4.1 Regulacji.

Zakres funkcji i obowiązków Instytucji Certyfikującej został określony w Regulacjach, w szczególności w art. 5.4.

3. Instytucja Audytu

Departament Audytu Środków Publicznych w Ministerstwie Finansów pełni funkcję Instytucji Audytu. Departament Audytu Środków Publicznych jest oddzielną jednostką organizacyjną w ramach Krajowej Administracji Skarbowej (KAS). Kierującym Instytucją Audytu jest Szef Krajowej Administracji Skarbowej. Szef Krajowej Administracji Skarbowej podlega bezpośrednio Ministrowi Finansów.

Zakres funkcji i obowiązków Instytucji Audytu został określony w Regulacjach, w szczególności w art. 5.5.

Instytucja Audytu jest organizacyjnie niezależna od Krajowego Punktu Kontaktowego oraz Instytucji Certyfikującej.

4. Instytucja ds. Nieprawidłowości

Departament Certyfikacji i Desygnacji w Ministerstwie Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej (Instytucja Certyfikująca) ponosi odpowiedzialność za przygotowywanie i przedkładanie raportów o nieprawidłowościach.

Kierującym Instytucją ds. Nieprawidłowości jest Dyrektor Departamentu Certyfikacji i Desygnacji . Dyrektor Departamentu Certyfikacji i Desygnacji podlega bezpośrednio Dyrektorowi Generalnemu Ministerstwa Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej.

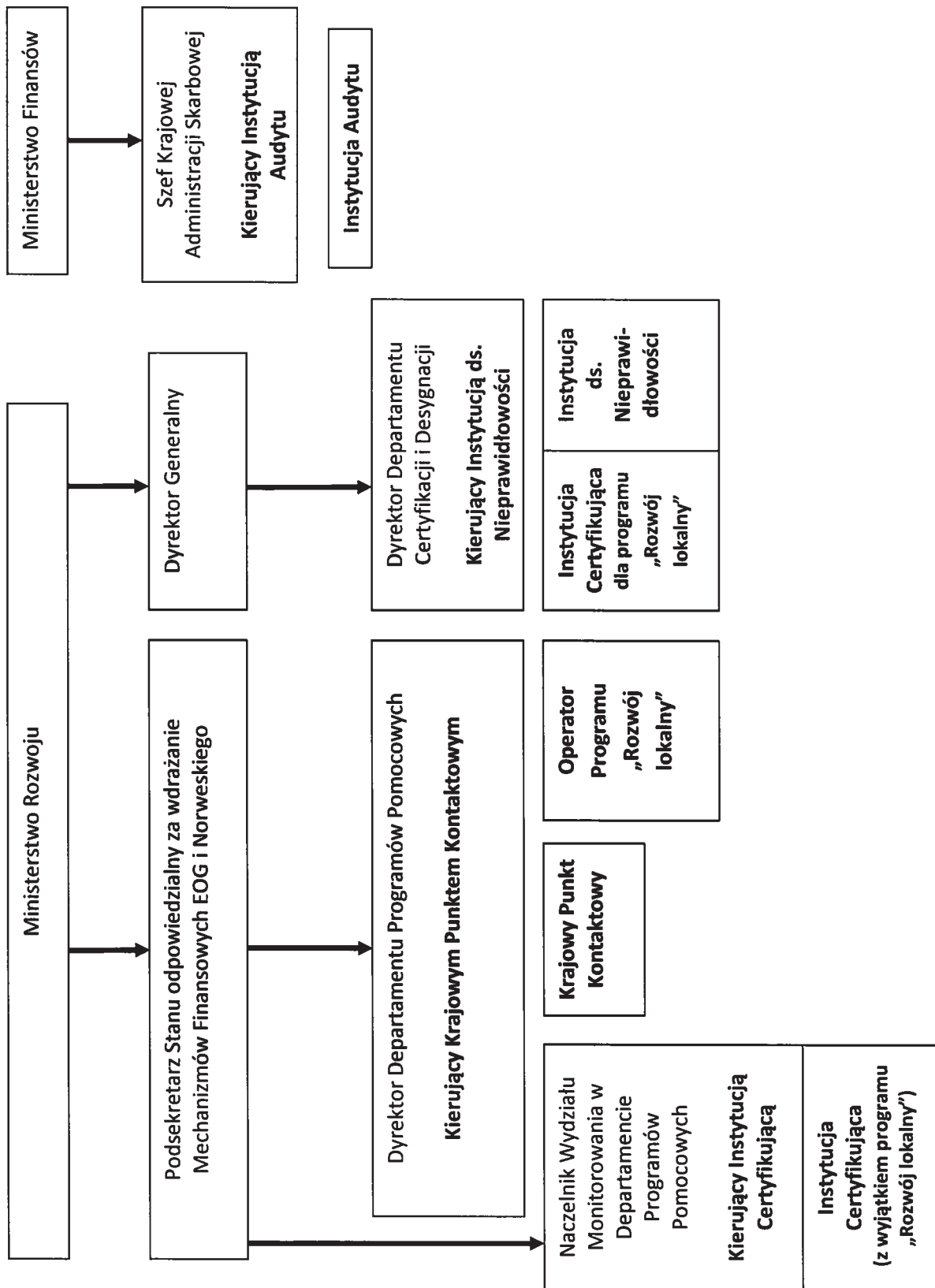
Zakres funkcji i obowiązków Instytucji ds. Nieprawidłowości został określony w Regulacjach, w szczególności w art. 12.3.

5. Raport Strategiczny

Zgodnie z art. 2.6 Regulacji, Krajowy Punkt Kontaktowy co roku przedkłada do KMF Raport Strategiczny dotyczący wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 w Państwie-Beneficjencie. Raport Strategiczny przesyła się do KMF co najmniej dwa miesiące przed datą spotkania rocznego, o ile nie ustalono inaczej.

6. Schemat organizacyjny

ZAŁĄCZNIK B**Ramy Wdrażania**

Zgodnie z art. 2.5 Regulacji, Strony niniejszego Memorandum of Understanding uzgodniły następujące ramy wdrażania zawarte w niniejszym Załączniku:

1. Finansowe aspekty ram wdrażania

	Rzeczpospolita Polska	Wkład MF EOG	Wkład krajowy
	Programy		
1	Badania	10 000 000 €	1 764 706 €
2	Edukacja	20 000 000 €	3 529 412 €
3	Rozwój lokalny	50 000 000 €	8 823 529 €
4	Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu	140 000 000 €	24 705 882 €
5	Kultura	75 000 000 €	13 235 294 €
6	Spółeczeństwo obywatelskie	53 000 000 €	nie dotyczy
	Pozostałe alokacje		
	Pomoc techniczna dla Państwa-Beneficjenta (Art. 1.10)	5 967 000 €	nie dotyczy
	Rezerwa (Art. 1.11)	6 042 000 €	nie dotyczy
	Rezerwa na zakończenie projektów w ramach MF 2009-14 (Art. 1.12)	nie dotyczy	nie dotyczy
	Fundusz Współpracy Dwustronnej (Art. 4.6.1)	7 956 000 €	nie dotyczy
	Alokacja netto dla Rzeczypospolitej Polskiej	367 965 000 €	52 058 823 €

2. Kwestie szczególne

Stosunki dwustronne pomiędzy Państwami Darczyńcami a Rzeczpospolitą Polską będą wzmocniane w celu stymulowania i rozwoju długookresowej współpracy w ramach wszystkich obszarów wyszczególnionych w Załączniku do Protokołu 38c. Dąży się również do wzmocnienia współpracy dwustronnej na poziomie politycznym i europejskim w obszarach wspólnego zainteresowania.

3. Merytoryczne aspekty ram wdrażania

Programy opisane poniżej będą wdrażane za zgodą KMF, zgodnie z art. 6.3 Regulacji.

A. Program: Badania

Cel programu: Wzmocniony rozwój wiedzy w oparciu o badania naukowe

Kwota dofinansowania programu: 10 000 000 €

Współfinansowanie programu: 1 764 706 €

Operator Programu: Narodowe Centrum Nauki (NCN) przy wsparciu Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR)

<i>Partner(zy) programu z Państw-Darczyńców:</i>	Norweska Rada Nauki
<i>Obszar programowy:</i>	Badania
<i>Kwestie szczególne:</i>	<p>Program będzie wspierał badania podstawowe (40% całkowitych kosztów kwalifikowalnych) i badania stosowane (60% całkowitych kosztów kwalifikowalnych) wybrane w oparciu o zasadę doskonałości badawczej.</p> <p>Szczegóły współpracy pomiędzy Narodowym Centrum Nauki (Operatorem Programu) i Narodowym Centrum Badań i Rozwoju oraz role i zakres odpowiedzialności zostaną określone na etapie opracowywania koncepcji programu.</p> <p>Możliwość realizacji projektów predefiniowanych zostanie zbadana na etapie opracowywania koncepcji programu.</p>
<i>Cele bilateralne:</i>	50 000 € zostanie alokowane na program z Funduszu Współpracy Dwustronnej. Nie oznacza to jednak, że Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej nie może alokować dodatkowych środków na rzecz tego programu.

Program będzie wdrażany w połączeniu z programem „Badania” finansowanym ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021.

B. Program: Edukacja

<i>Cel programu:</i>	Wzmocniony kapitał ludzki i baza wiedzy
<i>Kwota dofinansowania programu:</i>	20 000 000 €
<i>Współfinansowanie programu:</i>	3 529 412 €
<i>Operator Programu:</i>	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
<i>Partnerzy programu z Państw-Darczyńców:</i>	<p>Norweskie Centrum Współpracy Międzynarodowej w Szkolnictwie Wyższym (SIU)</p> <p>Agencja ds. Kształcenia Międzynarodowego w Liechtensteinie (AIBA)</p> <p>Islandzkie Centrum Badań (RANNIS)</p>
<i>Obszar programowy:</i>	Edukacja, Stypendia, Praktyki i Przedsiębiorczość Młodzieży
<i>Kwestie szczególne:</i>	Program obejmuje m.in. mobilność w szkolnictwie wyższym, praktyki, współpracę instytucjonalną oraz edukację włączającą (np. dla studentów z niepełnosprawnościami lub z innych kręgów kulturowych).
<i>Cele bilateralne:</i>	250 000 € zostanie alokowane na program z Funduszu Współpracy Dwustronnej. Nie oznacza to jednak, że Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej nie może alokować dodatkowych środków na rzecz tego programu.

C. Program: Rozwój lokalny

<i>Cel programu:</i>	Wzmocniona spójność społeczno-gospodarcza
<i>Kwota dofinansowania programu:</i>	50 000 000 €
<i>Współfinansowanie programu:</i>	8 823 529 €
<i>Operator Programu:</i>	Ministerstwo Rozwoju
<i>Partner(zy) programu z Państw-Darczyńców:</i>	Norweski Związek Władz Lokalnych i Regionalnych (KS)
<i>Międzynarodowa(e) organizacja(e) partnerska(e):</i>	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)
<i>Obszary programowe:</i>	Rozwój lokalny i zmniejszanie ubóstwa Dobre zarządzanie, Odpowiedzialne instytucje, Przejrzystość
<i>Kwestie szczególne:</i>	Program zapewnia systematyczne podejście do rozwoju lokalnego i zmniejszania ubóstwa i może obejmować działania z zakresu m. in. energii, środowiska, MŚP, biznesu, edukacji, poprawy warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, zdrowia, systemów zarządzania transportem, reformy administracji publicznej oraz wsparcia dla lokalnej administracji. Dążeniem jest, by nie mniej niż 40% całkowitych wydatków kwalifikowalnych programu było dostępne na działania miękkie. Wszystkie projekty wybrane w trybie konkursowym powinny zawierać działania miękkie. Możliwość projektu(ów) predefiniowanego(ych) ze Związkiem Miast Polskich, Norweskim Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych (KS), oraz Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) zostanie zbadana w trakcie przygotowywania koncepcji programu.
<i>Cele bilateralne:</i>	300 000 € zostanie alokowane na ten program z Funduszu Współpracy Dwustronnej. Nie oznacza to jednak, że Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej nie może alokować dodatkowych środków na rzecz tego programu.

Program będzie wdrażany łącznie z programem „Rozwój lokalny”, realizowanym w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021.

D. Program: Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu

<i>Cel programu:</i>	Złagodzone zmiany klimatyczne i zmniejszona wrażliwość na zmianę klimatu
<i>Dofinansowanie programu:</i>	140 000 000 €
<i>Współfinansowanie programu:</i>	24 705 882 €
<i>Operator Programu:</i>	Ministerstwo Środowiska przy wsparciu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
<i>Partnerzy Programu z Państw-Darczyńców:</i>	Norweska Agencja Środowiska (NEA)

	Norweska Dyrekcja ds. Zasobów Wodnych i Energii (NVE)
	Krajowa Agencja ds. Energii Islandii (OS)
<i>Obszary Programowe:</i>	Energia Odnawialna, Efektywność Energetyczna, Bezpieczeństwo Energetyczne
	Łagodzenie Zmian Klimatu i Adaptacja
	Środowisko i Ekosystemy
<i>Kwestie szczególne:</i>	Nie mniej niż 72% całkowitych kosztów kwalifikowalnych powinno zostać przeznaczony na obszar programowy „Energia Odnawialna, Efektywność Energetyczna, Bezpieczeństwo Energetyczne”.
	Okolo 19% całkowitych kosztów kwalifikowalnych wydatków powinno zostać przeznaczony na obszar programowy „Łagodzenie Zmian Klimatu i Adaptacja”.
	Okolo 9% całkowitych kosztów kwalifikowalnych powinno zostać przeznaczony na obszar programowy „Środowisko i Ekosystemy”.
	Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych powinna zostać zbadana podczas przygotowania koncepcji programu.
	Szczególny nacisk powinien zostać położony na osiągnięcie znacznej i efektywnej kosztowo redukcji emisji gazów cieplarnianych.
	Szczególny nacisk powinien zostać położony na hydroenergetykę i energię geotermalną jako źródła energii odnawialnej.
	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej powinien być aktywnie włączony i skutecznie wspomagać przygotowanie i wdrażanie programu. Szczegóły współpracy pomiędzy Ministerstwem Środowiska (Operatorem Programu) a Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zostaną określone na etapie opracowywania koncepcji programu.
	Możliwość realizacji projektów predefiniowanych zostanie zbadana na etapie opracowywania koncepcji programu.
<i>Cele bilateralne:</i>	900 000 € zostanie alokowany na program z Funduszu Współpracy Dwustronnej. Nie oznacza to jednak, że Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej nie może alokować dodatkowych środków na rzecz tego programu.
E. Kultura	
<i>Cel programu:</i>	Wzmocniony rozwój społeczno-ekonomiczny poprzez współpracę kulturalną, przedsiębiorczość w obszarze kultury oraz zarządzanie dziedzictwem kulturowym
<i>Dofinansowanie programu:</i>	75 000 000 €
<i>Współfinansowanie programu:</i>	13 235 294 €

<i>Operator Programu:</i>	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego										
<i>Partnerzy programu z Państw-Darczyńców:</i>	Norweska Rada Sztuki (ACN) Norweski Dyrektoriat ds. Dziedzictwa Kulturowego (RA)										
<i>Obszary programowe:</i>	Przedsiębiorczość w obszarze kultury, Dziedzictwo kulturowe i Współpraca kulturalna										
<i>Kwestie szczególne:</i>	<p>Program będzie koncentrował się na roli, jaką kultura i dziedzictwo kulturowe odgrywają w rozwoju lokalnym i regionalnym z uwzględnieniem nacisku na zatrudnienie, przedsiębiorczość w obszarze kultury i szkolenie zawodowe.</p> <p>Nie więcej niż 60% całkowitych kosztów kwalifikowalnych programu zostanie udostępnionych na finansowanie infrastruktury (działania „twarde”).</p> <p>Co najmniej 14% całkowitych kosztów kwalifikowalnych programu zostanie przeznaczonych na współpracę kulturalną i wymianę pomiędzy Państwami-Darczyńcami i Polską.</p> <p>Program powinien uwzględniać działania i inicjatywy w sztuce i kulturze, które jednoznacznie promują włączenie mniejszości etnicznych i narodowych.</p> <p>Możliwość realizacji kolejnych projektów predefiniowanych zostanie zbadana na etapie opracowywania koncepcji programu.</p>										
<i>Cele bilateralne:</i>	600 000 € zostanie alokowanych na program z Funduszu Współpracy Dwustronnej. Nie oznacza to jednak, że Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej nie może alokować dodatkowych środków na rzecz tego programu.										
<i>Projekty predefiniowane:</i>	<table><tr><td>Tytuł projektu:</td><td>Żydowskie Dziedzictwo Kulturowe</td></tr><tr><td>Opis:</td><td>Działania w obszarze Żydowskiego dziedzictwa kulturowego i współpracy bilateralnej związanej z Żydowskim dziedzictwem kulturowym</td></tr><tr><td>Beneficjent projektu:</td><td>Muzeum Historii Żydów Polskich</td></tr><tr><td>Partner projektu z Państw-Darczyńców:</td><td>Centrum Studiów Holokaustu i Mniejszości Religijnych (Oslo), Muzeum Żydowskie w Oslo, Muzeum Żydowskie w Trondheim, Centrum Falstad i Centrum Wergeland</td></tr><tr><td>Maksymalna kwota wsparcia:</td><td>10 000 000 €</td></tr></table>	Tytuł projektu:	Żydowskie Dziedzictwo Kulturowe	Opis:	Działania w obszarze Żydowskiego dziedzictwa kulturowego i współpracy bilateralnej związanej z Żydowskim dziedzictwem kulturowym	Beneficjent projektu:	Muzeum Historii Żydów Polskich	Partner projektu z Państw-Darczyńców:	Centrum Studiów Holokaustu i Mniejszości Religijnych (Oslo), Muzeum Żydowskie w Oslo, Muzeum Żydowskie w Trondheim, Centrum Falstad i Centrum Wergeland	Maksymalna kwota wsparcia:	10 000 000 €
Tytuł projektu:	Żydowskie Dziedzictwo Kulturowe										
Opis:	Działania w obszarze Żydowskiego dziedzictwa kulturowego i współpracy bilateralnej związanej z Żydowskim dziedzictwem kulturowym										
Beneficjent projektu:	Muzeum Historii Żydów Polskich										
Partner projektu z Państw-Darczyńców:	Centrum Studiów Holokaustu i Mniejszości Religijnych (Oslo), Muzeum Żydowskie w Oslo, Muzeum Żydowskie w Trondheim, Centrum Falstad i Centrum Wergeland										
Maksymalna kwota wsparcia:	10 000 000 €										

F. Program: Społeczeństwo obywatelskie

Cel programu: Wsparcie społeczeństwa obywatelskiego i aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie najsłabszych grup społecznych

<i>Kwota dofinansowania programu:</i>	53 000 000 €
<i>Współfinansowanie programu:</i>	nie dotyczy
<i>Operator Programu:</i>	Biuro Mechanizmów Finansowych na podstawie Artykułu 6.13 Regulacji.
<i>Partner(rzy) programu z Państw-Darczyńców:</i>	nie dotyczy
<i>Międzynarodowa(e) organizacja(e) partnerska(ie):</i>	nie dotyczy
<i>Obszar(y) programowe:</i>	Spółeczeństwo obywatelskie
<i>Kwestie szczególne:</i>	W ramach tego programu zostaną ustanowione dwa fundusze, zarządzane przez BMF, jeden krajowy oraz jeden regionalny. Kwota funduszu krajowego wynosi 30 000 000 €; kwota funduszu regionalnego wynosi 23 000 000 €.
<i>Cele bilateralne:</i>	nie dotyczy

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
ON THE IMPLEMENTATION OF THE EEA FINANCIAL MECHANISM
2014-2021**

between

**ICELAND,
THE PRINCIPALITY OF LIECHTENSTEIN,
THE KINGDOM OF NORWAY,
hereinafter referred to as the “Donor States”**

and

**THE REPUBLIC OF POLAND,
hereinafter referred to as the “Beneficiary State”**

together hereinafter referred to as the “Parties”,

WHEREAS Protocol 38c to the EEA Agreement, incorporated into the EEA Agreement by the Agreement between the European Union, Iceland, the Principality of Liechtenstein and the Kingdom of Norway on the EEA Financial Mechanism 2014-2021, establishes a financial mechanism (hereinafter referred to as the “EEA Financial Mechanism 2014-2021”) through which the Donor States will contribute to the reduction of economic and social disparities in the European Economic Area;

WHEREAS the EEA Financial Mechanism 2014-2021 aims to strengthen relations between the Donor States and the Beneficiary State to the mutual benefit of their peoples;

WHEREAS by decision of the Standing Committee of the EFTA States No. 2/2016/SC of 2 June 2016 the Donor States have given the Financial Mechanism Committee, established by a decision of the Standing Committee of the EFTA States No. 4/2004/SC of 3 June 2004, a mandate to manage the EEA Financial Mechanism 2014-2021;

WHEREAS the enhanced co-operation between the Donor States and the Beneficiary State will contribute to securing a stable, peaceful and prosperous Europe, based on good governance, democratic institutions, the rule of law, respect for human rights and sustainable development;

WHEREAS the Parties agree to establish a framework for cooperation in order to ensure the effective implementation of the EEA Financial Mechanism 2014-2021;

HAVE AGREED on the following:

Article 1 Objectives

1. The overall objectives of the EEA Financial Mechanism 2014-2021 are to contribute to the reduction of economic and social disparities in the European Economic Area and to the strengthening of bilateral relations between the Donor States and the Beneficiary States through financial contributions in the priority sectors listed in paragraph 2. Accordingly, the Parties to this Memorandum of Understanding shall endeavour to select for funding programmes that contribute to the achievement of these objectives.
2. The financial contributions shall be available in the following priority sectors:
  - (a) Innovation, research, education and competitiveness;
  - (b) Social inclusion, youth employment and poverty reduction;
  - (c) Environment, energy, climate change and low carbon economy;
  - (d) Culture, civil society, good governance, fundamental rights and freedoms; and
  - (e) Justice and home affairs.

Article 2 Legal Framework

This Memorandum of Understanding shall be read in conjunction with the following documents which, together with this Memorandum of Understanding, constitute the legal framework of the EEA Financial Mechanism 2014-2021:

- (a) Protocol 38c to the EEA Agreement on the EEA Financial Mechanism 2014-2021;
- (b) the Regulation on the implementation of the EEA Financial Mechanism 2014-2021 (hereinafter referred to as the "Regulation") issued by the Donor States in accordance with Article 10.5 of Protocol 38c;
- (c) the programme agreements that will be concluded for each programme; and
- (d) any guidelines adopted by the Financial Mechanism Committee in accordance with the Regulation.

Article 3 Financial Framework

1. In accordance with Article 2.1 of Protocol 38c, the total amount of the financial contribution is € 1548.1 million in annual tranches of € 221.16 million over the period running from 1 May 2014 to 30 April 2021, inclusive.
2. In accordance with Article 6 of Protocol 38c, a total of € 397,800,000 shall be made available to the Beneficiary State over the period referred to in Paragraph 1.
3. In accordance with Article 3.2.b) of Protocol 38c, 10% of the total amount referred to in paragraph 2 shall be set aside for a fund for civil society.
4. In accordance with Article 10.4 of Protocol 38c and Article 1.9 of the Regulation, the management costs of the Donor States shall be covered by the overall amount referred to above. Further provisions to this effect are set out in the Regulation. The net amount of the allocation to be made available to the Beneficiary State is € 367,965,000.

Article 4 Roles and responsibilities

1. The Donor States shall make funds available in support of eligible programmes proposed by the Beneficiary State and agreed on by the Financial Mechanism Committee within the priority sectors listed in Article 3.1 of Protocol 38c and the programme areas listed in the Annex to Protocol 38c. The Donor States and the Beneficiary State shall cooperate on the preparation of concept notes defining the scope and planned results for each programme.
2. The Beneficiary State shall assure the full co-financing of programmes that benefit from support from the EEA Financial Mechanism 2014-2021 in accordance with Annex B and the programme agreements.

3. The Financial Mechanism Committee shall manage the EEA Financial Mechanism 2014-2021 and take decisions on the granting of financial assistance in accordance with the Regulation.
4. The Committee shall be assisted by the Financial Mechanism Office (hereinafter referred to as the "FMO"). The FMO shall be responsible for the day-to-day operations of the EEA Financial Mechanism 2014-2021 and shall serve as a contact point.

Article 5 **Designation of authorities**

The Beneficiary State has authorised a National Focal Point to act on its behalf. The National Focal Point shall have the overall responsibility for reaching the objectives of the EEA Financial Mechanism 2014-2021 as well as for the implementation of the EEA Financial Mechanism 2014-2021 in the Beneficiary State in accordance with the Regulation. In accordance with Article 5.2 of the Regulation, the National Focal Point, the Certifying Authority, the Audit Authority, and the Irregularities Authority are designated in Annex A.

Article 6 **Multi-annual Programming Framework**

1. In accordance with Article 2.5 of the Regulation, the Parties have agreed on an implementation framework consisting of the following financial and substantive parameters:
  - (a) a list of agreed programmes and the financial contribution from the EEA Financial Mechanism 2014-2021 by programme;
  - (b) identification of programmes, their objective, their main focus, as appropriate, the grant rate by programme, the bilateral ambitions as well as any specific concerns relating to target groups, geographical areas or other issues;
  - (c) identification of programme operators, as appropriate;
  - (d) identification of Donor Programme Partners, as appropriate;
  - (e) identification of International Partner Organisations, as appropriate;
  - (f) identification of pre-defined projects to be included in relevant programmes.
2. The implementation framework is outlined in Annex B.

Article 7 **Fund for bilateral relations**

In accordance with Article 4.6 of the Regulation the Beneficiary State shall set aside funds to strengthen bilateral relations between the Donor States and the Beneficiary State. The National Focal Point shall manage the use of the fund for bilateral relations and shall establish a Joint Committee for Bilateral Funds in accordance with Article 4.2 of the Regulation.

Article 8 Annual meetings

In accordance with Article 2.7 of the Regulation an annual meeting shall be held between the FMC and the National Focal Point. The annual meeting shall allow the FMC and the National Focal Point to examine progress achieved over the previous reporting period and agree on any necessary measures to be taken. The annual meeting shall provide a forum for discussion of issues of bilateral interest.

Article 9 Modification of the annexes

Annex A and B may be amended through an exchange of letters between the FMC and the National Focal Point.

Article 10 Control and Access to Information

The Financial Mechanism Committee, the EFTA Board of Auditors and their representatives have the right to carry out any technical or financial mission or review they consider necessary to follow the planning, implementation and monitoring of programmes and projects as well as the use of funds. The Beneficiary State shall provide all necessary assistance, information and documentation.

Article 11 Governing Principles

1. The implementation of this Memorandum of Understanding shall in all aspects be governed by the Regulation and subsequent amendments thereof.
2. The objectives of the EEA Financial Mechanism 2014-2021 shall be pursued in the framework of close co-operation between the Donor States and the Beneficiary State. The Parties agree to apply the highest degree of transparency, accountability and cost efficiency as well as the principles of good governance, partnership and multi-level governance, sustainable development, gender equality and equal opportunities in all implementation phases of the EEA Financial Mechanism 2014-2021.
3. The Beneficiary State shall take proactive steps in order to ensure adherence to these principles at all levels involved in the implementation of the EEA Financial Mechanism 2014-2021.
4. No later than 31 December 2020, the Parties to this Memorandum of Understanding shall review progress in the implementation of this Memorandum of Understanding and thereafter agree on reallocations within and between the programmes, where appropriate. The

conclusion of this review shall be taken into account by the National Focal Point when submitting the proposal on the allocation of the reserve referred to in Article 1.11 of the Regulation.

Article 12
Entry into Force

This Memorandum of Understanding shall enter into force on the day after the date of its last signature.

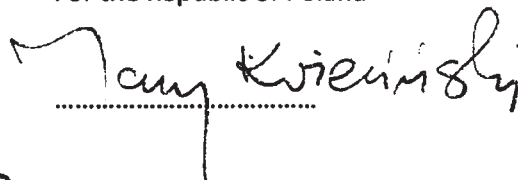
*****

This Memorandum of Understanding is signed in four originals in the English Language.

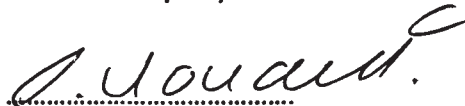
Signed in Warsaw on 20/12/2017
For Iceland

Signed in Warsaw on 20/12/2017
For the Republic of Poland

Signed in Brussels on 18/12/17
For the Principality of Liechtenstein

Signed in Warsaw on 20/12/2017
For the Kingdom of Norway

ANNEX A

National management and control structures**1. National Focal Point**

The Department of Assistance Programmes of the Ministry of Economic Development of Republic of Poland shall act as the National Focal Point. The Director of the Department of Assistance Programmes shall act as the Head of the National Focal Point.

The Department of Assistance Programmes is directly subordinated to the Undersecretary of State responsible for EEA and Norwegian Financial Mechanisms' implementation. The Undersecretary of State reports directly to the Minister of Economic Development.

The roles and responsibilities of the National Focal Point are stipulated in the Regulation, in particular Article 5.3 thereof.

2. Certifying Authority

The Monitoring Unit in the Department of Assistance Programmes of the Ministry of Economic Development of Republic of Poland (National Focal Point) shall act as the Certifying Authority. The Head of the Monitoring Unit in the Department of Assistance Programmes shall act as the Head of the Certifying Authority.

The Monitoring Unit acting as the Certifying Authority is directly subordinated to the Undersecretary of State responsible for EEA and Norwegian Financial Mechanisms' implementation. The Undersecretary of State reports directly to the Minister of Economic Development.

When the National Focal Point takes the role of Programme Operator for one or more programmes, the Department of Certification and Designation of the Ministry of Economic Development of Republic of Poland shall act as the Certifying Authority.

The Head of the Certifying Authority is the Director of the Department of Certification and Designation. The Director of the Department of Certification and Designation reports directly to the Director General of the Ministry of Economic Development of Republic of Poland.

The National Focal Point shall ensure the adequate functional separation of tasks related to payments from other tasks within the National Focal Point and that the certification carried out in relation to its responsibility as the Certifying Authority shall be in full compliance with article 5.4.1 of the Regulation

The roles and responsibilities of the Certifying Authority are stipulated in the Regulation, in particular Article 5.4 thereof.

3. Audit Authority

The Department of Audit of Public Funds of the Ministry of Finance shall act as the Audit Authority. The Department of Audit of Public Funds is a separate organizational unit under the

National Revenue Administration (KAS). The Head of the Audit Authority is the Director General of the National Revenue Administration (KAS). The Director General of the National Revenue Administration (KAS) is directly subordinated to the Minister of Finance.

The roles and responsibilities of the Audit Authority are stipulated in the Regulation, in particular Article 5.5 thereof.

The Audit Authority is functionally independent of the National Focal Point and the Certifying Authority.

4. Irregularities Authority

The Department of Certification and Designation of the Ministry of Economic Development of Republic of Poland (Certifying Authority) shall be responsible for the preparation and submission of irregularities reports.

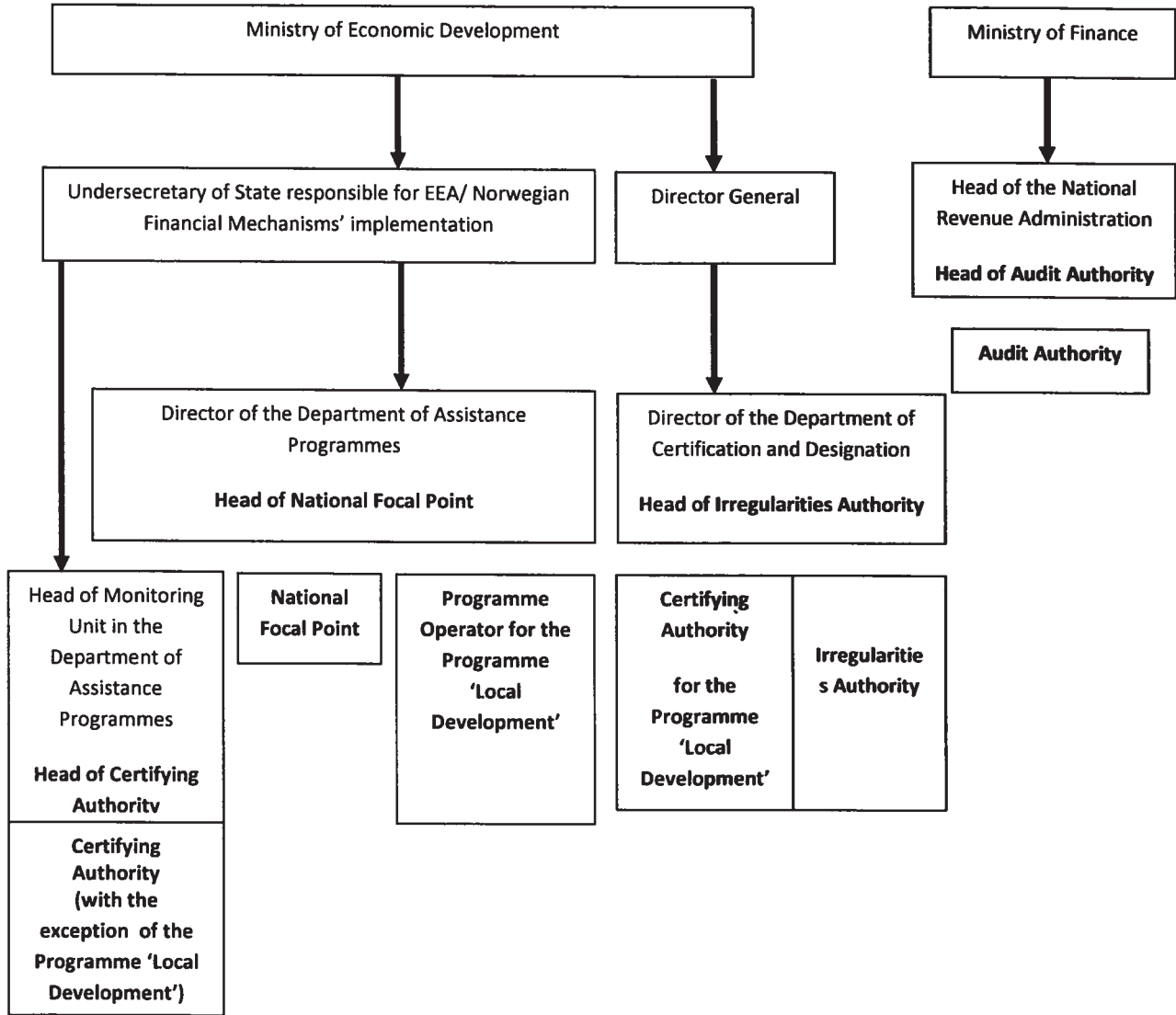
The Head of the Irregularities Authority is the Director of the Department of Certification and Designation. The Director of the Department of Certification and Designation reports directly to the Director General of the Ministry of Economic Development of Republic of Poland.

The roles and responsibilities of the Irregularities Authority are stipulated in the Regulation, in particular Article 12.3 thereof.

5. Strategic Report

In accordance with Article 2.6 of the Regulation, the National Focal Point shall annually submit to the FMC a Strategic Report on the implementation of the EEA Financial Mechanism 2014-2021 in the Beneficiary State. The Strategic Report shall be submitted to the FMC at least two months before the annual meeting unless otherwise agreed.

6. Organigram

ANNEX B

Implementation framework

In accordance with Article 2.5 of the Regulation, the Parties to this Memorandum of Understanding have agreed on an implementation framework outlined in this annex.

1. Financial parameters of the implementation framework

	Republic of Poland	EEA FM contribution	National contribution
	Programmes		
1	Research	€10,000,000	€1,764,706
2	Education	€20,000,000	€3,529,412
3	Local Development	€50,000,000	€8,823,529
4	Environment, Energy and Climate Change	€140,000,000	€24,705,882
5	Culture	€75,000,000	€13,235,294
6	Civil Society	€53,000,000	N/A
	Other allocations		
	Technical assistance to the Beneficiary State (Art. 1.10)	€5,967,000	N/A
	Reserve (Art. 1.11)	€6,042,000	N/A
	Reserve for completion of projects under FM 2009-14 (Art. 1.12)	N/A	N/A
	Fund for bilateral relations (Art. 4.6.1)	€7,956,000	N/A
	Net allocation to the Republic of Poland	€367,965,000	€52,058,823

2. Specific concerns

Bilateral relations between the Donor States and the Republic of Poland shall be strengthened with the aim of stimulating and developing long-term cooperation within all areas listed in the Annex to Protocol 38c. It is also an ambition to strengthen bilateral cooperation at political level and European level in areas of common interest.

3. Substantive parameters of the implementation framework

The programmes described below are to be implemented subject to the approval of the FMC in accordance with Article 6.3 of the Regulation.

A. Programme: Research

<i>Programme objective:</i>	Enhanced research-based knowledge development
<i>Programme grant:</i>	€10,000,000
<i>Programme co-financing:</i>	€1,764,706
<i>Programme Operator:</i>	National Science Centre (NCN) with support from the National Centre for Research and Development
<i>Donor programme partner(s):</i>	Research Council of Norway (RCN)
<i>Programme area(s):</i>	Research

Special concerns: The programme shall support basic research (40% of the total eligible expenditure) and applied research (60% of the total eligible expenditure) selected on the basis of research excellence.

The details of cooperation between the National Science Centre (Programme Operator) and the National Centre for Research and Development and the specific roles and responsibilities shall be defined during the concept note phase.

The possibility of pre-defining project(s) shall be explored during the concept note phase.

Bilateral ambitions: €50,000 shall be allocated to the programme from the fund for bilateral relations. This does not prevent the Joint Committee for Bilateral Funds from allocating additional funds to the programme.

The programme will be implemented in conjunction with the programme 'Research' implemented under the Norwegian Financial Mechanism 2014-2021.

B. Programme: Education

<i>Programme objective:</i>	Enhanced human capital and knowledge base
<i>Programme grant:</i>	€20,000,000
<i>Programme co-financing:</i>	€3,529,412
<i>Programme Operator:</i>	Foundation for the Development of the Education System
<i>Donor programme partner(s):</i>	Norwegian Centre for International Cooperation in Education (SIU) National Agency of International Education Affairs (AIBA)

	Icelandic Centre for Research (RANNIS)
<i>Programme area(s):</i>	Education, Scholarships, Apprenticeships and Youth Entrepreneurship
<i>Special concerns:</i>	The programme shall include, inter alia, mobility in higher education, apprenticeships, institutional cooperation, and inclusive education (for e.g. disabled and intercultural students).
<i>Bilateral ambitions:</i>	€250,000 shall be allocated to the programme from the fund for bilateral relations. This does not prevent the Joint Committee for Bilateral Funds from allocating additional funds to the programme.

C. Programme: Local Development

<i>Programme objective:</i>	Strengthened social and economic cohesion
<i>Programme grant:</i>	€50,000,000
<i>Programme co-financing:</i>	€8,823,529
<i>Programme Operator:</i>	Ministry of Economic Development
<i>Donor programme partner(s):</i>	Norwegian Association of Local and Regional Authorities (KS)
<i>International Partner Organisation(s):</i>	Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)
<i>Programme area(s):</i>	Local Development and Poverty Reduction Good governance, Accountable Institutions, Transparency
<i>Special concerns:</i>	<p>The programme shall ensure a systemic approach to local development and poverty reduction and may inter alia include measures in energy, environment, SMEs, business, education, housing improvement, employment, health components, transport management systems, public administration reform and support to local administration.</p> <p>There is an ambition that no less than 40% of the total eligible expenditure of the programme shall be available for soft measures. All projects selected under the open call should include soft measures.</p> <p>The possibility of pre-defining project(s) with the Association of Polish Cities, the Norwegian Association of Local and Regional Authorities (KS) and the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) shall</p>

be explored when developing the concept note.

Bilateral ambitions: €300,000 shall be allocated to the programme from the fund for bilateral relations. This does not prevent the Joint Committee for Bilateral Funds from allocating additional funds to the programme.

The programme will be implemented in conjunction with the programme 'Local Development and Poverty Reduction' implemented under the Norwegian Financial Mechanism 2014-2021.

D. Programme: Environment, Energy and Climate Change

Programme objective: Climate change mitigated and vulnerability to climate change reduced

Programme grant: €140,000,000

Programme co-financing: €24,705,882

Programme Operator: Ministry of Environment with support from the National Fund for Environmental Protection and Water Management

Donor programme partner(s): Norwegian Environment Agency (NEA)
Norwegian Water Resources and Energy Directorate (NVE)
National Energy Authority of Iceland (OS)

Programme area(s): Renewable Energy, Energy Efficiency, Energy Security
Climate Change Mitigation and Adaptation
Environment and Ecosystems

Special concerns: No less than 72% of the total eligible expenditure shall be allocated to the programme area 'Renewable Energy, Energy Efficiency, Energy Security'.
Approximately 19% of the total eligible expenditure shall be allocated to the programme area 'Climate Change Mitigation and Adaptation'.
Approximately 9% of the total eligible expenditure shall be allocated to the programme area 'Environment and Ecosystems'.
The possibility of using financial instruments shall be explored when developing the concept note.

Special concern shall be given to achieving significant and cost-efficient reductions of greenhouse gas emissions.

Special concern shall be given to hydroelectric power and geothermal energy as sources of renewable energy.

The National Fund for Environmental Protection and Water Management shall be actively involved in and effectively contributing to the development and implementation of the programme. The details of cooperation between the Ministry of Environment (Programme Operator) and the National Fund for Environmental Protection and Water Management shall be defined during the concept note phase.

The possibility of pre-defining project(s) shall be explored when developing the concept note.

Bilateral ambitions:

€900,000 shall be allocated to the programme from the fund for bilateral relations. This does not prevent the Joint Committee for Bilateral Funds from allocating additional funds to the programme.

E. Programme: Culture

Programme objective:

Social and economic development strengthened through cultural cooperation, cultural entrepreneurship and cultural heritage management

Programme grant:

€75,000,000

Programme co-financing:

€13,235,294

Programme Operator:

Ministry of Culture and National Heritage

Donor programme partner(s):

Arts Council Norway (ACN)

Norwegian Directorate for Cultural Heritage (RA)

Programme area(s):

Cultural Entrepreneurship, Cultural Heritage and Cultural Cooperation

Special concerns:

The programme shall focus on the role that culture and cultural heritage play in local and regional development including emphasis on employment, cultural entrepreneurship and vocational training.

No more than 60% of the total eligible expenditure of the programme shall be available for infrastructure (hard measures).

At least 14% of the total eligible expenditure shall be set aside for cultural cooperation and exchange between the Donor States and Poland.

The Programme shall include activities and initiatives in arts and culture that explicitly encourage the inclusion of ethnic and national minorities.

The possibility of pre-defining further project(s) could be explored when developing the concept note.

Bilateral ambitions:

€600,000 shall be allocated to the programme from the fund for bilateral relations. This does not prevent the Joint Committee for Bilateral Funds from allocating additional funds to the programme.

Pre-defined projects

Name of project:	Jewish Cultural Heritage
Description:	Activities in the area of Jewish cultural heritage and bilateral cooperation related to Jewish Cultural Heritage
Project Promoter:	Museum of the History of Polish Jews
Donor project	
Partner:	Center for Studies of Holocaust and Religious Minorities (Oslo), Jewish Museum (Oslo), Jewish Museum (Trondheim), Falstad Centre and Wergeland Centre
Maximum grant: amount	€10,000,000

F. Programme: Civil Society

<i>Programme objective:</i>	Civil Society and active citizenship strengthened and vulnerable groups empowered
<i>Programme grant:</i>	€53,000,000
<i>Programme co-financing:</i>	not applicable
<i>Programme Operator:</i>	FMO in accordance with Article 6.13 of the Regulation.
<i>Donor programme partner(s):</i>	not applicable
<i>International Partner Organisation(s):</i>	not applicable
<i>Programme area(s):</i>	Civil Society

Special concerns:

There shall be two Funds operated by the FMO under this programme, one national and one regional. The national fund shall amount to €30,000,000 and the regional fund shall amount to €23,000,000.

Bilateral ambitions:

not applicable